

Κεφάλαιο 1: Βασικές οικονομικές έννοιες (1-5)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΗΛΙΑΣ ΤΟΥΜΑΣΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή

ΠΙΘΑΝΗ
ΕΡΩΤΗΣΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ποιο είναι το αντικείμενο της πολιτικής οικονομίας και πώς μπορεί να εκφραστεί με τη μορφή επιμέρους ερωτημάτων;
[Απάντηση: σελ. 9: Αντικείμενο Μιας κοινωνίας;]

ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ: Πολιτική Οικονομία (ή οικονομική επιστήμη)

Διάγραμμα απάντησης:

• Αντικείμενο πολιτικής οικονομίας (οικονομικής επιστήμης): η μελέτη των οικονομικών προβλημάτων που δημιουργούνται σε μια κοινωνία.

Κατηγορίες / ερωτήματα
(βλ. επόμενη διαφάνεια)

1. Εισαγωγή [2]

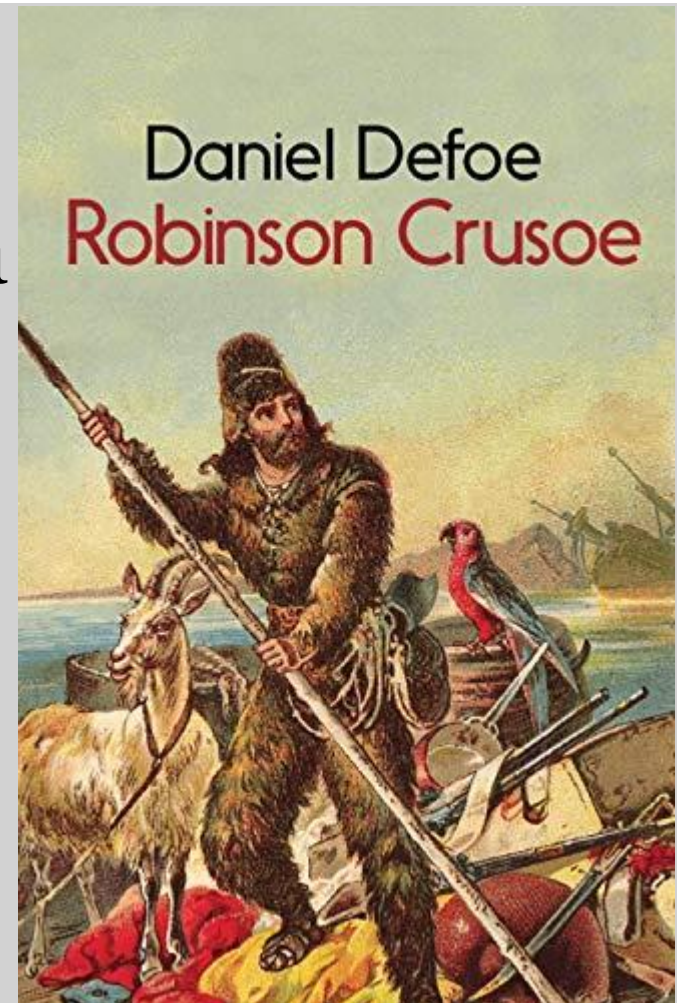

1	Τι
Πόσο	Ποια προϊόντα παράγονται
Σε ποιες ποσότητες παράγονται
Σε μια κοινωνία
Σε ορισμένη χρονική περίοδο
2	Πώς	Με ποιον τρόπο παράγονται
3	Διανομή	Πώς διανέμονται τα προϊόντα στα μέλη της κοινωνίας
4	Ανάπτυξη	Πώς μπορεί να αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων (= πώς αναπτύσσεται η οικονομία)

Η οικονομία του Ροβινσώνα Κρούσου

- **Ροβινσώνας Κρούσος:**
μυθιστόρημα του Daniel Defoe.
Ναυαγεί σ' ένα έρημο νησί και ζει
εκεί για μεγάλο χρονικό
διάστημα.
- **Οικονομία του Ρ. Κρούσου:**
οικονομία του ενός ατόμου στο
φυσικό περιβάλλον του νησιού.
Χρησιμοποιείται ως παράδειγμα
μιας απλής οικονομίας.

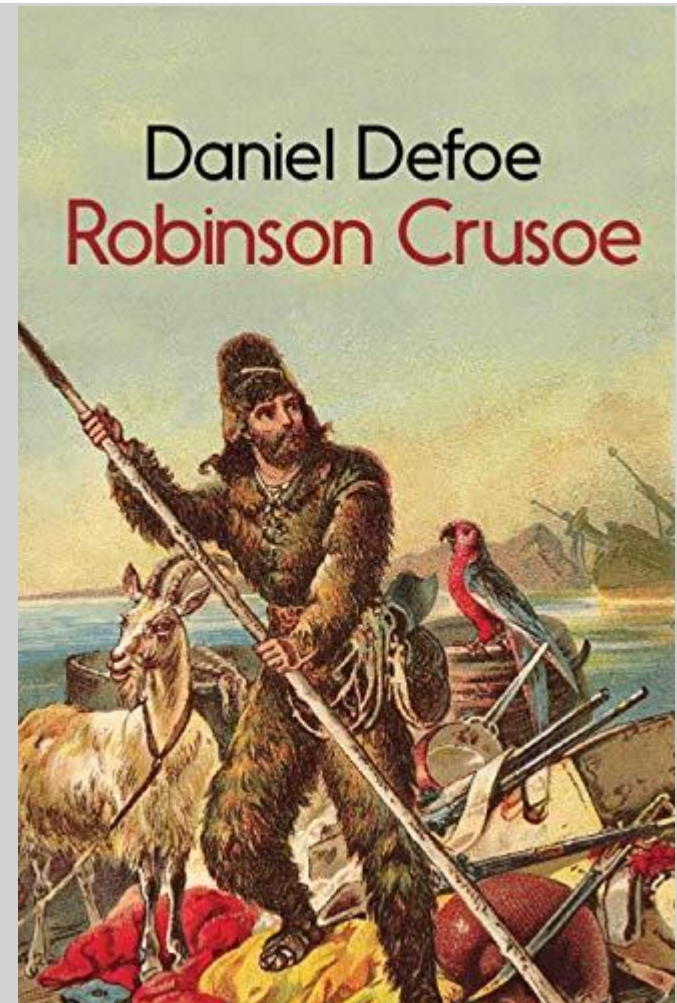
Η οικονομία του Ροβινσώνα Κρούσου [2]

ΠΙΘΑΝΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πώς απαντώνται τα ερωτήματα που αφορούν τα οικονομικά προβλήματα στην οικονομία του Ρ. Κρούσου και ποια η σχέση της με τις σύγχρονες οικονομίες;

[Απάντηση: σελ. 9-10: Το πρώτο ερώτημα... πολύπλοκων μηχανισμών]

Η οικονομία του Ροβινσώνα Κρούσου [3]

Διάγραμμα απάντησης: [2 σκέλη]

1] Τα ερωτήματα στην οικονομία του Ρ. Κρούσου

1	Τι / Πόσο παράγεται με δεδομένους οικον. πόρους	Ενέργειες για επιβίωση, εξασφάλιση τροφής, ένδυσης, στέγης [συλλογή καρπών, ψάρεμα, κυνήγι, καλύβα / σπηλιά,]
2	Πώς / ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Π.χ. για καλύβα: Ποια υλικά; Πώς θα τα συνδυάσει; Πού;
3	Διανομή	Δεν έχει έννοια στην οικονομία του ενός ατόμου (μόνο αν υπήρχε άλλο άτομο)
4	Ανάπτυξη	Τρόποι για να αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων: (π.χ. εργαλεία: δίκτυ, παγίδες, σκάλες (εργαλεία), με τα εργαλεία δημιουργείται κεφάλαιο και τεχνολογία)

2] Σχέση της οικονομίας του Ρ. Κρούσου με τις σύγχρονες οικονομίες:

Ροβινσώνας	Σύγχρονες οικονομίες
Οι αποφάσεις λαμβάνονται από το ίδιο άτομο	Εκατομμύρια άνθρωποι παίρνουν αποφάσεις - Ταυτόχρονα - Χωριστά - Πολύπλοκοι μηχανισμοί

ΑΝΑΓΚΕΣ

- Βασική έννοια: **ΑΝΑΓΚΕΣ**
- **Ανάγκη**: η έλλειψη ή η αίσθηση της έλλειψης που δημιουργεί την επιθυμία ικανοποίησής της.
- **Αγαθό**: το μέσο ικανοποίησης των αναγκών.
- Για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους οι άνθρωποι **ζητούν** αγαθά.
- **Οικονομικές ανάγκες**: Οι ανάγκες οι οποίες ικανοποιούνται με οικονομικά αγαθά.
- **Οικονομικά αγαθά**: Τα αγαθά που είναι αποτέλεσμα της **παραγωγικής προσπάθειας** των ανθρώπων. (Λέγονται και προϊόντα ή εμπορεύματα)
- Την οικονομική επιστήμη ενδιαφέρουν οι οικονομικές ανάγκες

ΑΝΑΓΚΕΣ

ΠΙΘΑΝΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Να περιγράψετε, χρησιμοποιώντας παραδείγματα, στις ιδιότητες των αναγκών, καθώς και στους βασικούς λόγους που συντελούν στην εξέλιξη και τον πολλαπλασιασμό των αναγκών.

[Απάντηση: σελ. 10-11: Ιδιότητες των αναγκών ... με ποσότητες που δεν είναι ίδιες για όλα τα άτομα]

Ιδιότητες

Εξέλιξη

Πολλαπλασιασμός

Κορεσμός

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

1	ΕΞΕΛΙΞΗ	για να ικανοποιήσω την ίδια ανάγκη χρησιμοποιώ διαφορετικά αγαθά [διαφοροποίηση των αγαθών που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση της ίδιας ανάγκης]	π.χ. θέρμανση: παλαιότερα με φωτιά, μετά με σόμπες, σήμερα κλιματιστικό ή καλοριφέρ
---	---------	--	--

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

2	ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ	δημιουργία νέων αναγκών	π.χ. ανάγκη για τηλεόραση (δεν υπήρχε προ του 1965)
---	-----------------	-------------------------	---

ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

3

ΚΟΡΕΣΜΟΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στο σύνολό τους οι ανάγκες είναι απεριόριστες – ακόρεστες.

ΚΑΘΕ ΜΙΑ ΞΕΧΩΡΙΣΤΑ
υπόκειται σε προσωρινό κορεσμό:

Όσο αυξάνεται η ποσότητα που χρησιμοποιούμε για να ικανοποιήσουμε μια ανάγκη τόσο μειώνεται η ένταση της ανάγκης, ώσπου επέρχεται πλήρης ικανοποίηση ή κορεσμός.

Η ταχύτητα με την οποία επέρχεται ο κορεσμός διαφορετική από άτομο σε άτομο.

π.χ. διψώ και έχω ανάγκη για νερό.

Κάποια στιγμή όσο πιο περισσότερο νερό πίνω η δίψα μειώνεται

και κάποια στιγμή η δίψα μου θα σβήσει προσωρινά.

Αυτή η στιγμή διαφέρει από άτομο σε άτομο

Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη και τον πολλαπλασιασμό των αναγκών

1	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	η τεχνολογική πρόοδος φέρνει νέα προϊόντα	Εξέλιξη: ηλεκτρονική φωτ. Μηχανή αντί με φιλμ Πολλαπλασιασμός: Ηλεκτρονικός υπολογιστής
2	ΜΙΜΗΣΗ	έμφυτη τάση των ανθρώπων να μιμούνται άλλους	Πολλαπλασιασμός: αγορά χριστουγεννιάτικου δέντρου
3	ΣΥΝΗΘΕΙΑ	τάση του ανθρώπου να ζητά την επανάληψη της απόλαυσης από τη χρησιμοποίηση αγαθού	Πολλαπλασιασμός: συνηθίζω ένα προϊόν όταν το χρησιμοποιώ πολλές φορές
4	ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	επιδρά ψυχολογικά στον καταναλωτή, δημιουργεί επιθυμία απόκτησης αγαθών – ανάγκες που αλλιώς δεν θα υπήρχαν επιβολή νέων προϊόντων υπερκατανάλωση	Εξέλιξη: αντικαθιστώ το προϊόν που χρησιμοποιώ με άλλο που διαφημίζεται Πολλαπλασιασμός: αποκτώ νέα προϊόντα που δεν χρησιμοποιούσα πριν π.χ. κινητό.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ή ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

- **Επιβίωση** – ευδαιμονία ατόμων < εξαρτάται από **ικανοποίηση αναγκών** < απαιτούνται υλικά αντικείμενα και υπηρεσίες = **αγαθά**
- **ΑΓΑΘΑ**

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΑΓΑΘΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΓΑΘΑ ή ΠΡΟΪΟΝΤΑ ή ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ
βρίσκονται ελεύθερα στη φύση π.χ. φως, θερμότητα ήλιου δεν αποτελούν αντικείμενο της Οικον. Επιστήμης	είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής προσπάθειας των ανθρώπων (προϊόντα: παράγονται με κάποια διαδικασία) (εμπορεύματα: αντικείμενο αγοράς και πώλησης) Χαρακτηριστικό: Παράγονται σε περιορισμένες ποσότητες σε σχέση με τις ανάγκες που ικανοποιούν.

Κατηγορίες οικονομικών αγαθών

Διάκριση 1η

ΥΛΙΚΑ

π.χ. τρόφιμα, ρούχα

ΑΪΛΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

υπηρεσίες (π.χ. μουσικό
κομμάτι, διάλεξη)
μορφές ενέργειας
(θερμότητα τα χειμώνα,
φως το βράδυ)

Κατηγορίες οικονομικών αγαθών

Διάκριση 2η

ΔΙΑΡΚΗ

μπορούν να
χρησιμοποιηθούν πολλές
φορές για τον ίδιο
σκοπό, χωρίς να
μεταβληθεί η φυσική
τους υπόσταση
π.χ. έπιπλα, ρούχα,
αυτοκίνητα

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΑ

μπορούν να
χρησιμοποιηθούν μόνο
μια φορά για τον σκοπό
που έχουν παραχθεί
π.χ. τρόφιμα, καυσόξυλα,
βενζίνη, τσιγάρα

Κατηγορίες οικονομικών αγαθών

Διάκριση 3η

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΑ

χρησιμοποιούνται στην
παραγωγική διαδικασία από την
οποία παράγονται άλλα αγαθά.
π.χ. τρακτέρ, αργαλειός, κτίριο
εργοστασίου
μηχανήματα, κτίρια, εργαλεία,
δρόμοι, πλοία,
ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ

χρησιμοποιούνται για
κατανάλωση – για την
ικανοποίηση των αναγκών των
καταναλωτών.
πορτοκάλια, γραβάτα,
στερεοφωνικό.

Καταναλωτά και καταναλωτικά

- **ΠΡΟΣΟΧΗ: Να μην μπερδεύουμε τα ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΑ με τα ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ**
- **Ένα αγαθό ανήκει σε περισσότερες κατηγορίες, ανάλογα με το κριτήριο:**
- Π.χ, ΣΟΚΟΛΑΤΑ: υλικό, καταναλωτό (χρησιμ. 1 φορά), καταναλωτικό (χρησιμ. για εξυπηρέτηση ανάγκης)
- **Ένα αγαθό μπορεί να ανήκει σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με τον σκοπό χρήσης του: Π.χ.:**
οικογενειακό αυτοκίνητο: καταναλωτικό αγαθό (και υλικό, και διαρκές).
- Εταιρικό – επαγγελματικό αυτοκίνητο: κεφαλαιουχικό αγαθό (και υλικό και διαρκές)

ΑΓΟΡΑ

- **Ο χώρος όπου γίνονται αγοραπωλησίες**
- τα οικονομικά αγαθά από άλλους πωλούνται και από άλλους αγοράζονται
- Η έννοια της αγοράς δεν περιορίζεται γεωγραφικά
- Περιλαμβάνει όλα τα μέσα και τους χώρους στους οποίους μπορούν να πραγματοποιηθούν αγοραπωλησίες.
- *Π.χ. χώροι:*
- *εμπορικός δρόμος μιας πόλης*
- *λαχαναγορά, λαϊκή αγορά*
- *γραφείο μεσίτη, συμβολαιογράφου, Χρηματιστήριο*
- *μέσα: μπορεί να γίνει τηλεφωνικά, τηλεγραφικά, μέσω διαδικτύου*
- Συχνά η αγορά αναφέρεται με το όνομα των αγαθών που είναι αντικείμενο αγοραπωλησίας:
- *Π.χ. Αγορά γης, αγορά τίτλων (ομολόγων και μετοχών), αγορά εργασίας.*